

Załącznik do uchwały Nr 7/238/18
Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego
z dnia 21.02.2018

WOJEWÓDZTWO
KUJAWSKO-POMORSKIE

Założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020

I. Założenia ogólne

Wdrażanie *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+* ma na celu nie tylko dokończenie procesów wyrównywania szans i zapóźnień w sferze podstawowej infrastruktury, ale przede wszystkim przygotowanie przestrzeni i społeczeństwa regionu do funkcjonowania w nowych uwarunkowaniach. Należy podkreślić, że nowe uwarunkowania przewartościowują dotychczasowe czynniki atrakcyjności i konkurencyjności regionów – stąd zagadnienia dotąd postrzegane jako szanse lub bariery rozwojowe często są inne niż w poprzedniej perspektywie finansowej. Strategia rozwoju województwa skupia się na kierunkach, które mogą być kształtowane w ramach polityki Samorządu Województwa, ale rolą strategii jako instrumentu zarządzania rozwojem regionu jest także oddziaływanie na obszary i sfery nie będące w bezpośrednim związku z działaniami Samorządu. W tym aspekcie szczególnie ważna staje się funkcja informacyjno-koordynacyjna *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+*, w tym zwłaszcza rola, jaką pełni w inicjowaniu działań podejmowanych przez inne podmioty, będących odpowiedzią na prognozowane zmiany i przewidywane uwarunkowania.

Podstawową ideą *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+* jest założenie, że jest to „*Strategia Modernizacji*” odnosząca się do dwóch zasadniczych sfer:

1. modernizacji przestrzeni – czyli poprawy konkurencyjności regionu poprzez działania na rzecz wzbogacenia w zasoby oraz poprawy dostępności i atrakcyjności przestrzeni na cele zamieszkania, wypoczynku i inwestowania;
2. modernizacji społeczeństwa – rozumianej przede wszystkim jako uzyskanie efektu harmonizacji kapitału ludzkiego i społecznego regionu z nowymi wyzwaniami cywilizacyjnymi, realizowanej przede wszystkim w sferze mentalności, wspieranej przez rozwój infrastruktury.

Zakres „modernizacji” dotyczy przede wszystkim:

- sfery organizacji i funkcjonowania instytucji,
- sposobów i metod prowadzonych działań prorozwojowych,
- wdrażania przyjętych rozwiązań,
- systemu informowania i promowania w zakresie podejmowanych działań,
- aktywizacji społecznej na rzecz rozwoju regionu,
- budowania tożsamości regionalnej.

W związku z tym konieczne jest stworzenie systemu działań opartego na sprecyzowanej wizji rozwoju regionu, określającego kierunki działań w perspektywie 2020+. Ważnym

elementem jest zapewnienie szerokiego i aktywnego udziału środowisk społecznych i gospodarczych w tym procesie. Powinien powstać współczesny, odpowiadający specyfice i potrzebom regionu model rozwoju społeczno-gospodarczego, budowany przez władze publiczne oraz przedstawicieli nauki. Budowanie systemu powinno uwzględniać cele strategii i opierać się o partycypację społeczną, systematyczne monitorowanie uwarunkowań oraz wdrażanie niezbędnych przekształceń. Realizacja działań powinna skutkować unowocześnieniem gospodarki i rozwojem zasobów ludzkich, a także powstaniem nowoczesnej struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu.

Jednym z najważniejszych założeń polityki spójności na lata 2014-2020 jest uwzględnienie w jej ramach wymiaru terytorialnego. Podejście terytorialne, będące jedną z podstawowych zasad programowania na lata 2014-2020, oznacza odejście od postrzegania obszarów przez pryzmat granic administracyjnych na rzecz definiowania ich na podstawie potencjałów i barier rozwoju poszczególnych terytoriów. Wymiar terytorialny polityki rozwoju powinien być płaszczyzną koordynacji wyznaczonych celów i działań, podejmowanych w zakresie poszczególnych dziedzin, a polityka rozwoju, oparta o zasadę zintegrowanego podejścia terytorialnego, powinna wspierać proces wzmacniania spójności celów i działań rozwojowych, widocznych przede wszystkim na poziomie lokalnym. Terytorialny wymiar polityki rozwoju wynika z funkcji, jaka przypisana jest dynamicznym relacjom funkcjonalno-przestrzennym i związany jest z koniecznością zmiany sposobu współdziałania władz samorządowych na rzecz rozwoju przekraczającego tradycyjne granice formalnych podziałów administracyjnych. Terytorialny aspekt polityki realizowany jest m.in. przez określenie (wyznaczenie) obszarów funkcjonalno-przestrzennych, związanych z procesami gospodarczymi, społecznymi i przyrodniczymi, w celu lepszego wykorzystania endogenicznych czynników rozwoju. Zintegrowane podejście terytorialne stanowi również jedną z podstawowych zasad ujętych w strategicznych dokumentach krajowych: Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK) oraz Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020 (KSRR), a także Umowie Partnerstwa, stanowiącej podstawę realizacji działań wspieranych ze środków Wspólnych Ram Strategicznych (WRS), w tym w szczególności z funduszy strukturalnych w Polsce.

II. Poziomy realizacji w procesie wdrażania polityki terytorialnej

W procesie rozwoju regionalnego województwa kujawsko-pomorskiego istotne znaczenie odgrywa polityka terytorialna oparta na zintegrowanym podejściu do rozwoju społeczno-gospodarczego, uwzględniającym relacje funkcjonalno-przestrzenne danego obszaru. Terytorialny wymiar polityki rozwoju realizowany jest przez określenie obszarów funkcjonalno-przestrzennych, związanych z procesami gospodarczymi i społecznymi, w celu optymalnego wykorzystania endogenicznych czynników rozwoju oraz wykreowania nowych form współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego.

POLITYKA TERYTORIALNA JAKO INSTRUMENT REALIZACJI USTALEŃ STRATEGII

Polityka terytorialna to różnicowanie działań wobec poszczególnych obszarów – adekwatnie do ich roli i znaczenia w systemie osadniczym.

W województwie kujawsko-pomorskim polityka terytorialna prowadzona jest **na czterech poziomach** planowania i wdrażania:

Poziom wojewódzki – obejmuje miasta Bydgoszcz i Toruń oraz obszar powiązany z nimi funkcjonalnie (ZIT wojewódzki).

Poziom regionalny i subregionalny – obejmuje miasta Włocławek, Grudziądz i Inowrocław wraz z obszarami powiązаныmi z nimi funkcjonalnie (OSI miast regionalnych/subregionalnych).

Poziom ponadlokalny (powiatowy) – obejmuje obszar powiatu ziemskiego (Obszary Rozwoju Społeczno-Gospodarczego).

Poziom lokalny – w ramach realizacji idei rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (RLKS).

Na każdym poziomie polityki terytorialnej realizowane są zadania odpowiadające jego specyfice. W tym celu, w oparciu o obowiązujące dokumenty planistyczne na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, zidentyfikowane zostały główne problemy oraz kierunki rozwoju. Planowane i wdrażane przedsięwzięcia powinny służyć wzmocnieniu potencjału rozwojowego danego obszaru, a w ich realizację powinny zostać zaangażowane wszystkie jednostki terytorialne wchodzące w skład danego obszaru funkcjonalno-przestrzennego. Źródłami realizacji tych przedsięwzięć są przede wszystkim środki z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020. W przypadku poziomu lokalnego (zakresu działania Lokalnych Grup Działania) są to także środki z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Jednostki samorządu terytorialnego z własnej inicjatywy organizują się w ramach wyznaczonych (zaproponowanych) obszarów, przy merytorycznym i organizacyjnym wsparciu Samorządu Województwa. Poziom wojewódzki (obszar objęty instrumentem określanym jako Zintegrowane Inwestycje Terytorialne – ZIT) musi odpowiadać wymogom i ustaleniom zawartym w odnośnych dokumentach, określających kierunki i zasady realizacji polityki rozwoju w perspektywie 2014-2020¹. Na poziomie regionalnym i subregionalnym polityka terytorialna wdrażana jest w ramach Obszarów Strategicznej Interwencji dla miast Grudziądz, Włocławka i Inowrocławia oraz obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie. Podstawą dla podejmowania wspólnych działań jest zidentyfikowanie i chęć realizacji wspólnego celu, służącego rozwiązywaniu istotnych dla danego obszaru problemów, przy jednoczesnym wykorzystaniu jego potencjałów.

Poziom ponadlokalny (powiatowy) stanowi obszar współpracy powiatu oraz jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład ustalonego terytorium.

Dla trzeciego poziomu realizacji polityki terytorialnej określone zostały kierunki interwencji, a także zakresy działań wraz z kategoriami działań priorytetowych, zgodnie z Załącznikiem do niniejszego opracowania.

Głównym kreatorem działań wdrażanej polityki terytorialnej 2014-2020 na poziomie lokalnym są Lokalne Grupy Działania, których strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (LSR) zostały wybrane do finansowania przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2016 roku. Organizacje te składają się z przekroju społeczeństwa zamieszkującego dany obszar, w szczególności z przedstawicieli samorządów, partnerów społeczno-gospodarczych i mieszkańców.

¹ Np.: „Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce” – dokument zatwierdzony przez Ministra Rozwoju Regionalnego w lipcu 2013 r., Umowa Partnerstwa – dokument przyjęty przez KE w maju 2014 r.

Aby podjąć działania z zakresu zarządzania rozwojem na poszczególnych poziomach polityki terytorialnej opracowane zostały strategie rozwoju, zarówno dla obszaru objętego instrumentem ZIT jak i pozostałych obszarów w ramach poziomu regionalnego/subregionalnego i powiatowego. W ramach instrumentu RLKS niezbędne było przygotowanie Lokalnych Strategii Rozwoju, zgodnych z dokumentami krajowymi i regionalnymi. Jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład poszczególnych obszarów, w związku z realizacją zadań wynikających z przyjętej strategii, korzystają z różnych źródeł finansowania.

III. Organizacja działań w ramach Polityki Terytorialnej

3.1. Struktura realizacji Polityki Terytorialnej

Polityka Terytorialna jako instrument realizacji *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+* realizowana jest przy wsparciu finansowym środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020. Możliwe formy realizacji tej polityki w układzie terytorialnym to:

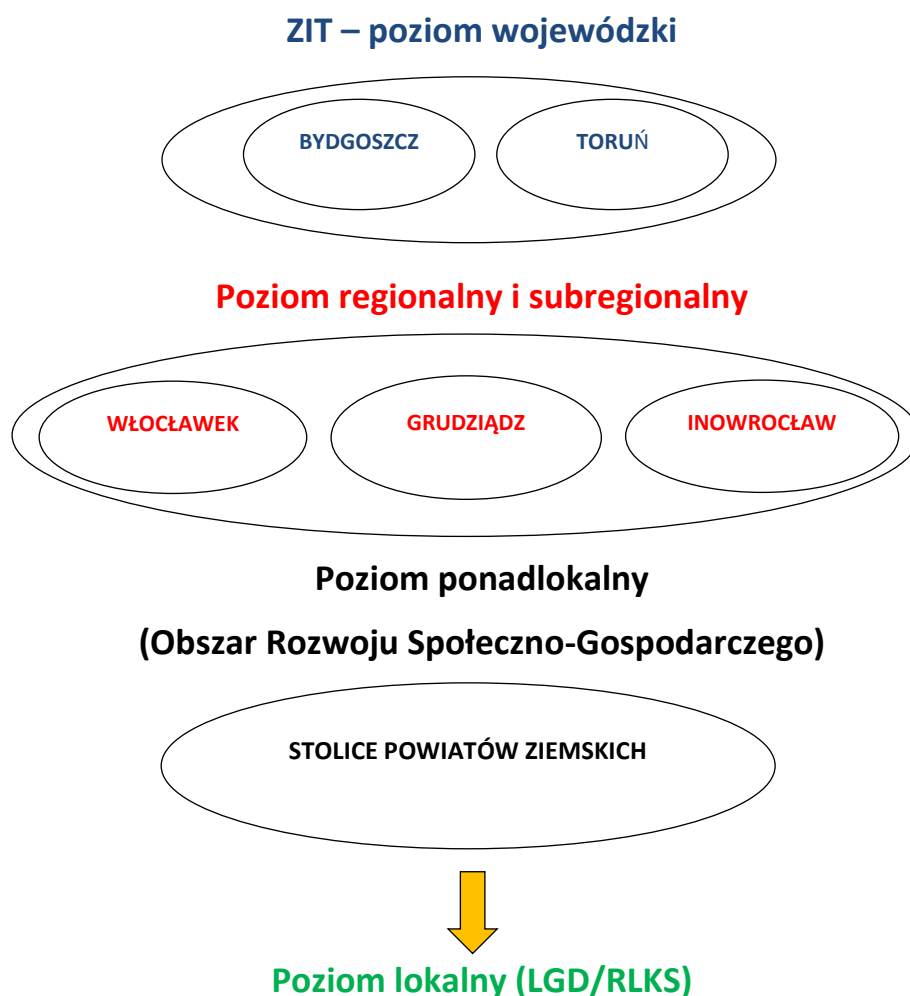
- ZIT Wojewódzki obejmujący obszar wskazany w Uchwale Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego Nr 15/463/14 z dnia 8 kwietnia 2014 r. w sprawie wyznaczenia obszaru realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Bydgoszczy, Torunia i obszaru powiązanego z nimi funkcjonalnie;
- Obszary poziomu regionalnego/subregionalnego obejmujące miasta Grudziądz, Włocławek, Inowrocław i obszary powiązane z nimi funkcjonalnie określone w Uchwałach Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 23 kwietnia 2014 r. Nr 17/539/14 z późn. zm., Nr 17/537/14 z późn. zm., Nr 17/538/14 z późn. zm.;
- Obszary Rozwoju Społeczno-Gospodarczego obejmujące terytorium wyznaczone granicami powiatu ziemskiego określone w Uchwale Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego Nr 27/952/14 z dnia 2 lipca 2014 r. w sprawie wyznaczenia zasięgu terytorialnego Obszarów Rozwoju Społeczno-Gospodarczego, stanowiących integralną część polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020 z późn. zm. Obszary Rozwoju Społeczno-Gospodarczego obejmują powiaty: włocławski, grudziądzki, inowrocławski, aleksandrowski, brodnicki, chełmiński, golubsko-dobrzyński, lipnowski, mogileński, nakielski, radziejowski, rypiński, sępoleński, świecki, tucholski, wąbrzeski, zniński;
- Działania podejmowane przez Lokalne Grupy Działania, zintegrowane z działaniami realizowanymi w ramach strategii obszarowych, w zależności od poziomu polityki terytorialnej, którego dotyczą (ZIT/OSI/ORSG). Na tym poziomie realizowane są głównie działania z zakresu rozwoju społeczno-gospodarczego, służące aktywizacji lokalnej

społeczności, jak też rozwiązywaniu zidentyfikowanych problemów i przeciwdziałaniu negatywnym tendencjom w rozwoju lokalnym. RLKS stanowi instrument dający możliwość łączenia wielu funduszy w ramach RPO, PROW, PO-RYBY. Rozpoczęcie realizacji działań z wykorzystaniem instrumentu RLKS wymagało nowego ukonstytuowania się LGD.

3.2. Zasady tworzenia poziomów zarządzania w ramach Polityki Terytorialnej

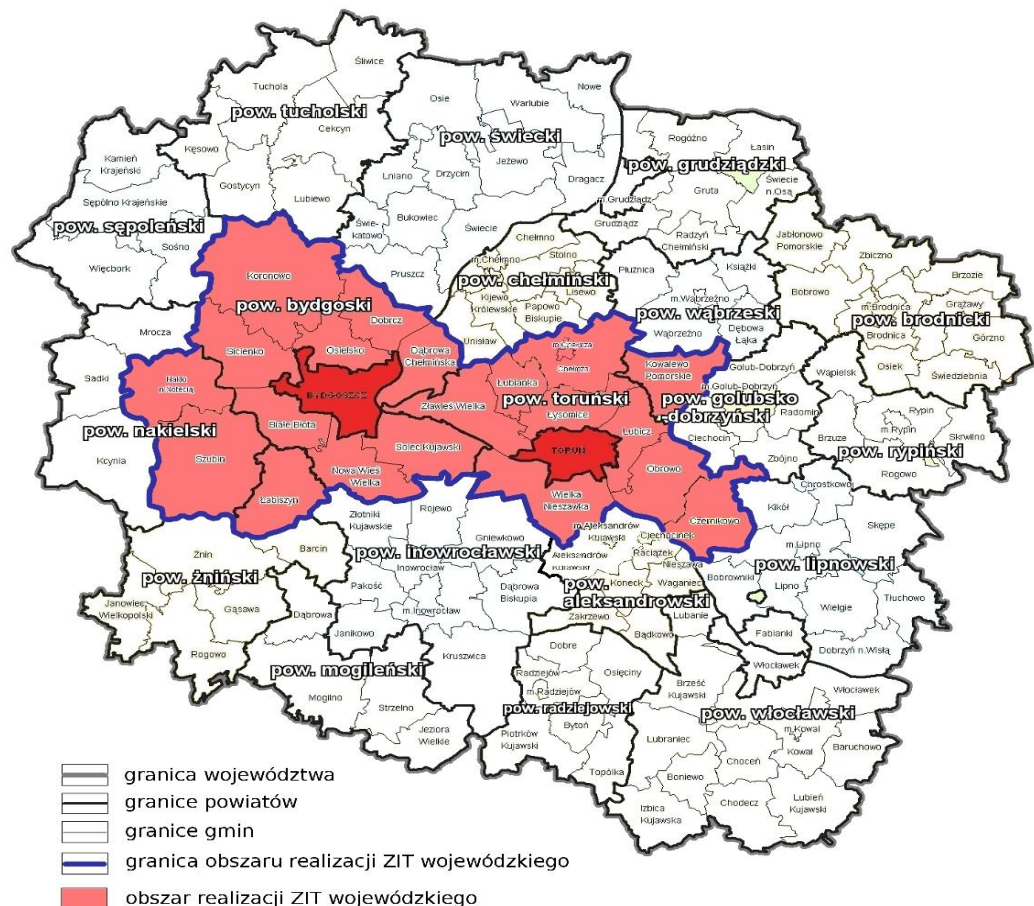
W ramach polityki terytorialnej rozróżnione zostały cztery poziomy: wojewódzki, regionalny/subregionalny, obszar rozwoju społeczno-gospodarczego i obszar lokalny. Jednostki samorządu terytorialnego współpracujące w ramach ZIT wojewódzkiego nie mogą jednocześnie wchodzić w skład Obszarów Rozwoju Społeczno-Gospodarczego. Dopuszcza się możliwość udziału tej samej jednostki samorządu terytorialnego na drugim i trzecim poziomie polityki terytorialnej, tj. na poziomie regionalnym/subregionalnym i poziomie ponadlokalnym.

Schemat 1. Założenia dla realizacji polityki terytorialnej w województwie z zastosowaniem instrumentów rozwoju terytorialnego

Poziom wojewódzki utworzony został zgodnie z założeniami organizacji i funkcjonowania ZIT, określonymi w wytycznych Ministerstwa Rozwoju Regionalnego pn. „Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce”, w Umowie Partnerstwa przyjętej przez KE w maju 2014 r. z późn. zm., a także zgodnie z zapisami ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. z późn. zm. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020, tzw. „ustawy wdrożeniowej” z późn. zm. Zgodnie z ww. ustawą jednym z warunków realizacji ZIT jest udokumentowanie chęci współpracy jednostek samorządu terytorialnego, służącej realizacji wspólnych działań w ramach ZIT. Chęć współpracy powinna zostać wyrażona poprzez powołanie związku ZIT albo zawarcie umowy lub porozumienia pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego położonymi na obszarze realizacji ZIT. Inicjatorem działań w zakresie powołania Związku ZIT byli Prezydenci Miast Bydgoszczy i Torunia, a koordynatorem tych działań Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Obszar realizacji ZIT wojewódzkiego został wyznaczony w drodze uchwały Zarządu Województwa. Zakres terytorialny ZIT wojewódzkiego przedstawiono poniżej.

Zasięg terytorialny ZIT wojewódzkiego

Źródło: Załącznik do uchwały Zarządu Województwa nr15/463/14 z dnia 8 kwietnia 2014 r.

Zgodnie ze wskazaniem Komisji Europejskiej władze miejskie realizujące ZIT pełnią funkcję Instytucji Pośredniczącej (IP).² Instytucja Pośrednicząca wraz z Instytucją Zarządzającą, zgodnie z rozporządzeniami unijnymi, podlegają procesowi desygnacji. Dla Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego funkcję IP pełni Miasto Bydgoszcz.

W dniu 29 czerwca 2015 r. podpisano Porozumienie w sprawie powierzenia zadań Instytucji Pośredniczącej w ramach instrumentu Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 (Uchwała Nr 25/833/15 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 25.06.2015 r. z późn. zm.). Określa ono zadania IP i IZ z zakresu realizacji instrumentu ZIT w naszym regionie. W szczególności dotyczy podziału kompetencji pomiędzy ww. instytucje w odniesieniu do oceny wniosków o dofinansowanie projektów realizowanych w formule ZIT. Określa także udział IP we współtworzeniu kryteriów oceny projektów oraz harmonogramu naboru wniosków.

Poziom regionalny tworzony jest z inicjatywy samorządów miast Włocławka i Grudziądz, które zawarły porozumienia z jednostkami samorządów terytorialnych, wyrażających chęć współpracy w ramach wdrażania polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020. Analogicznie poziom subregionalny tworzony jest z inicjatywy samorządu miasta Inowrocławia. Samorzady tworzące Obszary Strategicznej Interwencji dla miasta Grudziądz, Włocławka, Inowrocławia i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie ustaliły zakres współpracy poprzez podpisanie porozumień, w których określiły zadania i cele, a także przygotowały wspólnie Strategie rozwoju wraz z listami propozycji projektowych, dla których uruchamiane są konkursy dedykowane polityce terytorialnej.

² Art. 7 ust. 4 rozporządzenia nr 1301/2013.

Zasięg terytorialny OSI Włocławek i obszaru powiązanego z nim funkcjonalnie³

³ Zasięg obszarowy OSI Włocławek uległ zmianie w stosunku do wskazanego w opracowaniu „Delimitacja i charakterystyka obszaru funkcjonalnego Włocławek oraz propozycja zasięgu realizacji instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych”, w związku z tym, iż na mocy porozumienia gminy Dobrzyń nad Wisłą i Bobrowniki odstąpiły od realizacji działań wspólnie z OSI Włocławek.

Zasięg terytorialny OSI Grudziądza i obszaru powiązanego z nim funkcjonalnie

Zasięg terytorialny OSI Inowrocławia i obszaru powiązanego z nim funkcjonalnie

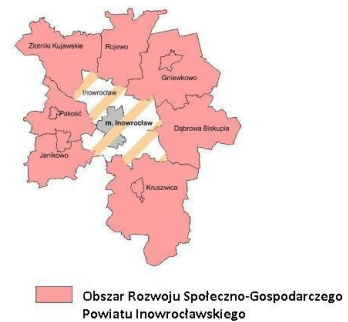
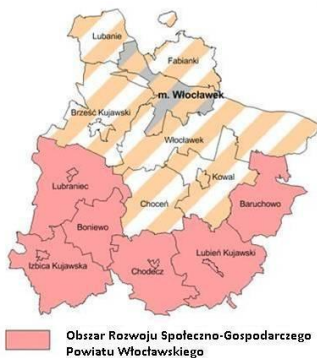

Obszary Strategicznej Interwencji miast Grudziądz, Włocławka oraz Inowrocławia i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie zostały wyznaczone w oparciu o delimitację przeprowadzoną przez Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku. Podstawą wyznaczenia obszaru terytorialnego są uzgodnienia z gminami zainteresowanymi współpracą. Obszary te określono w drodze uchwał Zarządu Województwa⁴.

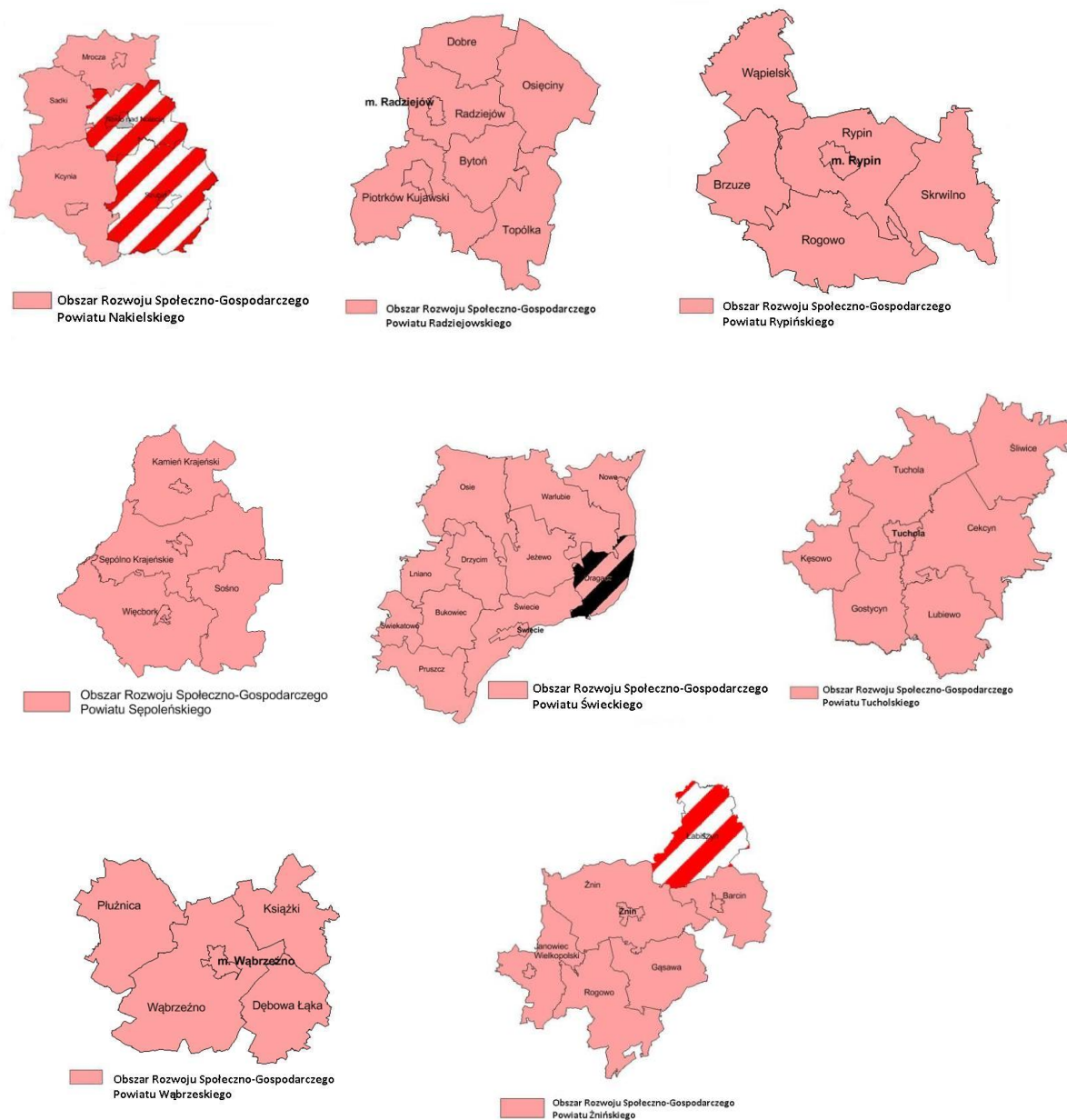
⁴ Zasięg obszarowy OSI Włocławka uległ zmianie w stosunku do wskazanego w opracowaniu „Delimitacja i charakterystyka obszaru funkcjonalnego Włocławka oraz propozycja zasięgu realizacji instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych”, w związku z tym, iż gminy Dobrzyń nad Wisłą i Bobrowniki na mocy porozumienia odstąpiły od realizacji działań wspólnie z OSI Włocławka.

Obszar Rozwoju Społeczno-Gospodarczego obejmuje swym zasięgiem każdorazowo jeden powiat ziemski. Inicjatorem i koordynatorem przedsięwzięć w ramach ORSG jest Starosta Powiatowy, który podejmuje działania na rzecz stworzenia warunków dla współpracy w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego. Współdziałanie Starostwa Powiatowego oraz pozostałych jednostek terytorialnych z obszaru powiatu i partnerów społeczno-gospodarczych odbywa się w ramach porozumienia, którego sygnatariuszami są przedstawiciele powiatu oraz poszczególnych miast i gmin. Zakres realizowanych zadań powinien być zgodny z kierunkami rozwoju i celami określonymi w Załączniku do niniejszego opracowania.

Obszary Rozwoju Społeczno-Gospodarczego

Założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020

Źródło: *Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku*

Jednym z instrumentów realizacji podejścia terytorialnego w polityce rozwoju na okres finansowy 2014-2020 jest instrument Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS). W ramach RLKS społeczność z danego obszaru tworzy partnerstwo lokalne, które opracowało i realizuje strategię rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (LSR). RLKS jest narzędziem służącym włączeniu obywateli na szczeblu lokalnym w inicjowanie i realizację działań na rzecz rozwoju lokalnego. Co istotne, rozwój jest inicjowany w sposób oddolny – przez mieszkańców obszaru LSR. Lokalne Grupy Działania zarządzają środkami przyznanymi im na realizację LSR, a wybór operacji do finansowania dokonywany jest przez

radę składającą się z przedstawicieli trzech sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego.

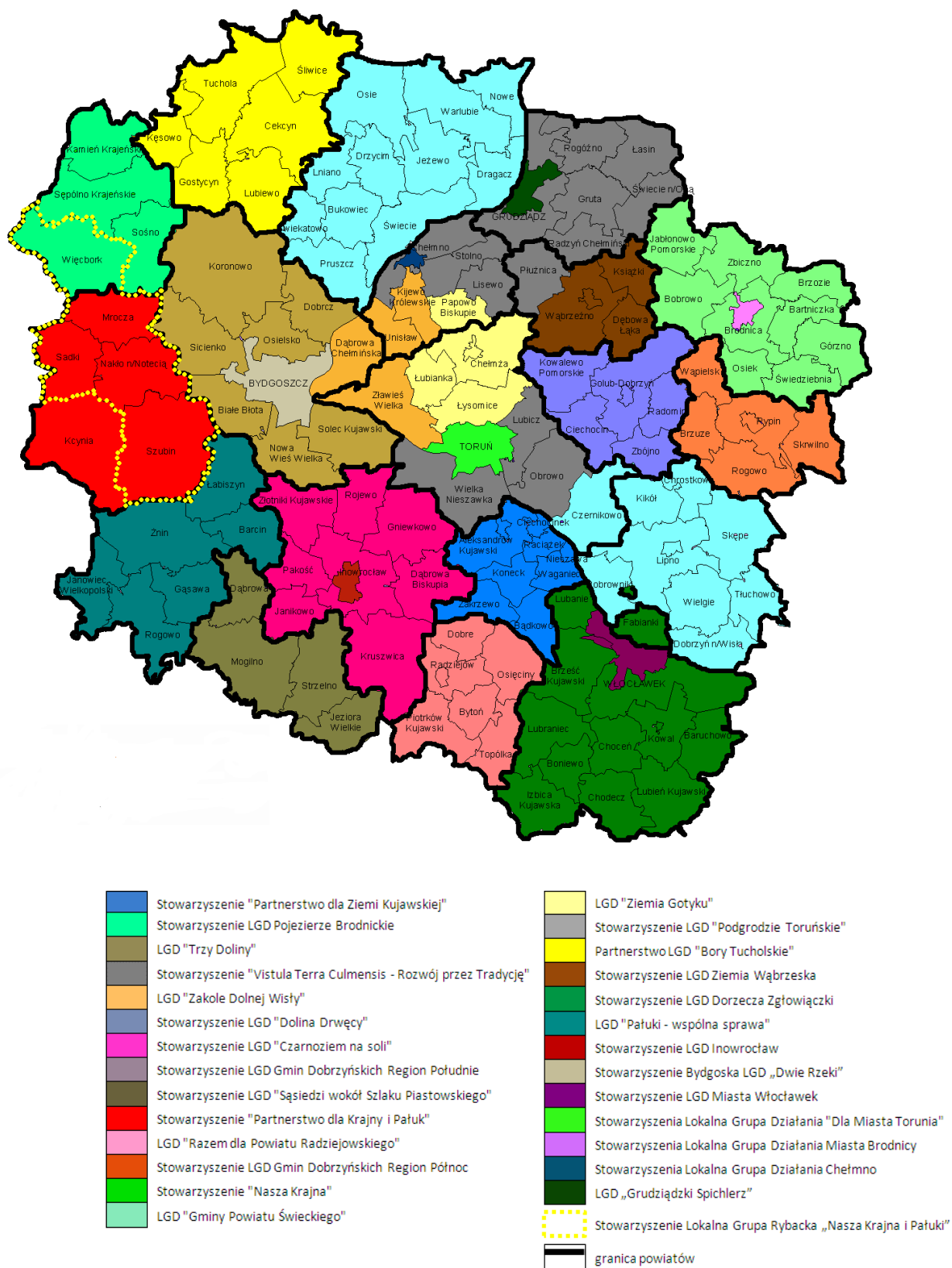
RLKS bazuje na stosowanym w perspektywie finansowej 2007-2013, w ramach Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Rybackiej, podejściu LEADER. Przejął rozwiązania realizowane w poprzedniej perspektywie finansowej, umożliwiając rozwiązywanie problemów konkretnych obszarów z uwzględnieniem ich specyfiki historycznej, przyrodniczej i kulturowej. W aktualnej perspektywie finansowej w województwie kujawsko-pomorskim rozszerzył się wachlarz funduszy europejskich, z których współfinansowane są LSR. Środki finansowe na realizację zadań w ramach RLKS pochodzą z Osi Priorytetowych 7 i 11 Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 dedykowanych RLKS, ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 oraz Programu Operacyjnego RYBY. Podejście RLKS, w odróżnieniu od poprzedniej perspektywy finansowej, realizowane jest nie tylko na obszarach wiejskich, ale także na obszarach miejskich (w miastach powyżej 20 tys. mieszkańców realizacja instrumentu RLKS możliwa jest w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego).

W 2016 roku Zarząd Województwa wybrał do realizacji 28 LSR, w tym 18 strategii tryfunduszowych, współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), 7 strategii finansowanych z EFS, 1 strategię czterofundusową współfinansowaną z EFS, EFRR, EFRROW oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMiR), 1 strategię finansowaną ze środków EFRROW oraz 1 strategię finansowaną ze środków EFMiR.

Instrument RLKS jest wdrażany zgodnie z ustawą z 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności, w oparciu o wspólne inicjatywy samorządów lokalnych, partnerów społeczno-gospodarczych oraz mieszkańców. Umożliwia to społecznościom lokalnym inicjowanie i realizację w sposób partycypacyjny działań, które zostały zidentyfikowane jako niezbędne na danym obszarze podczas przeprowadzonego przez daną LGD procesu diagnozy. Zadania realizowane w ramach instrumentu RLKS są spójne i skoordynowane oraz służą rozwiązywaniu zidentyfikowanych problemów ekonomiczno-gospodarczych, infrastrukturalnych i społecznych.

Szczegółowe informacje na temat instrumentu RLKS oraz realizacji LSR znajdują się w Podręczniku dla Lokalnych Grup Działania w zakresie realizacji instrumentu Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność w województwie kujawsko-pomorskim, będącym załącznikiem nr 9 do Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych RPO WK-P 2014-2020.

Lokalne Grupy Działania w województwie kujawsko-pomorskim

Źródło: Biuro Koordynacji RLKS, Departament Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego

3.3. Programowanie działań rozwojowych

Polityka terytorialna na poszczególnych poziomach realizowana jest w oparciu o proces programowania, którego podstawą są strategie rozwoju określające uwarunkowania, specyfikę oraz kierunki i przedsięwzięcia rozwojowe. Pozwalają one na sformułowanie logiki funkcjonowania oraz wskazanie celów, zadań i środków realizacji przedsięwzięć.

W przypadku **ZIT dla poziomu wojewódzkiego** strategia musi być zgodna z wytycznymi ministerialnymi oraz zawierać zarówno część diagnostyczną, jak i elementy operacyjno-wdrożeniowe. Strategia dla ZIT powinna określać zintegrowane działania służące rozwiązywaniu problemów społecznych, gospodarczych i środowiskowych, które wpływają na rozwój miast i ich obszarów funkcjonalnych w perspektywie 2014-2020. W naszym regionie Strategia ZIT jest wynikiem współpracy wszystkich podmiotów wchodzących w skład obszaru objętego instrumentem ZIT. Opracowana została w oparciu o dokument ministerialny pn. *Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce*. Dokument ten został przyjęty przez IZ RPO⁵ i zaopiniowany przez ministra właściwego ds. rozwoju⁶ zgodnie z ustawą z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020.

Zasady dotyczące przygotowania i wdrażania Strategii miasta regionalnego/subregionalnego i obszaru powiązanego z nim funkcjonalnie oraz strategii rozwoju dla Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego zostały przedstawione w odrębnych dokumentach. Przyjęcie oraz aktualizacja strategii dla poszczególnych obszarów odbywa się zgodnie z zapisami Porozumienia na rzecz rozwoju dla danego obszaru.

Opracowane strategie **miast regionalnych/subregionalnego i obszaru powiązanego z nimi funkcjonalnie** oraz strategie rozwoju dla **Obszarów Rozwoju Społeczno-Gospodarczego** wskazują specyfikę, cele, zadania i środki ich realizacji. Stanowią one instrument umożliwiający podjęcie zintegrowanych działań na rzecz rozwiązywania problemów społeczno-gospodarczych danego obszaru.

Strategie te obejmują następujące elementy:

1. Syntetyczną diagnozę.
2. Terytorialny wymiar wsparcia.
3. Cele rozwojowe.
4. Priorytety inwestycyjne.

⁵ 20 lipca 2016 r. Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjął opinię w sprawie Strategii ZIT (uchwała Nr 29/1089/16 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 20 lipca 2016 r. w sprawie zaopiniowania przez IZ RPO Strategii ZIT BTOF w zakresie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014 – 2020 z późn. zm.).

⁶ Pismem z dnia 27 lipca 2016 r. Ministerstwo Rozwoju przekazało pozytywną opinię dla dokumentu Strategii ZIT BTOF z późn. zm.

5. Tryb i zasady naboru projektów.
6. Listę przedsięwzięć oraz instrumenty realizacji.
7. Wskaźniki do osiągnięcia w obszarze.

Wskazane powyżej strategie zostały zaopiniowane przez IZ RPO w oparciu o zasady oceny strategii przyjęte przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Opinie te dotyczyły m.in. kierunków i celów, przyjętych wartości wskaźników, listy projektów i harmonogramu finansowego. Planowane do realizacji w ramach polityki terytorialnej przedsięwzięcia znajdują się w strategii na liście podstawowej propozycji projektowych pozytywnie zaopiniowanych przez IZ RPO. Wpis do strategii to warunek konieczny, aby ubiegać się o środki na ich realizację w ramach konkursów dedykowanych polityce terytorialnej.

Wszystkie strategie zostały uspojnione ze *Strategią rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+* oraz krajowymi i wspólnotowymi dokumentami strategicznymi i programowymi. Przyczyniają się do rozwiązywania problemów obszarów, których dotyczą. W procesie opracowywania strategii prowadzono ścisłą współpracę z Samorządem Województwa.

Obszar Lokalny (stosujący instrument RLKS) składa się z 28 LSR, które funkcjonują na obszarze niemal całego województwa. Szczegółowe informacje dotyczące poszczególnych LSR znajdują się na stronach internetowych Lokalnych Grup Działania.

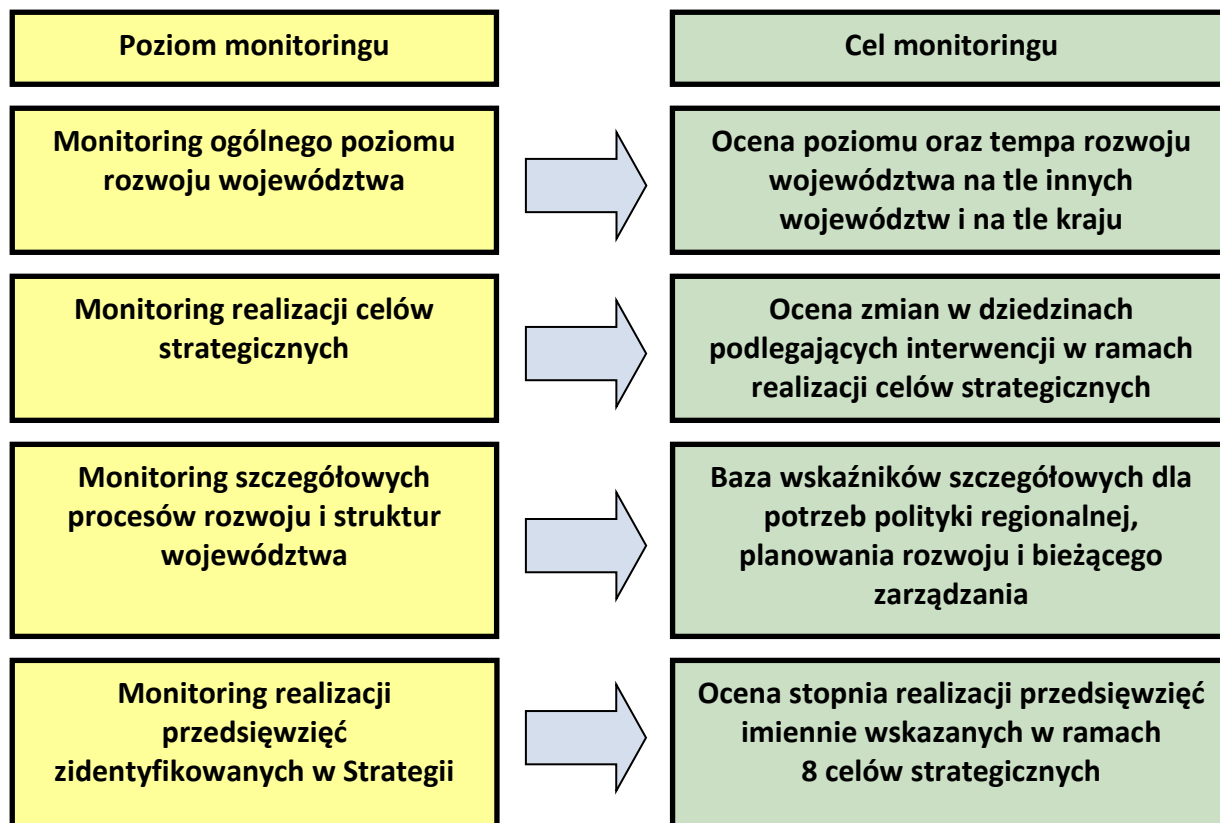
IV. Proces wdrażania założeń Polityki Terytorialnej

4.1. Identyfikacja potrzeb województwa kujawsko-pomorskiego w zakresie rozwoju lokalnego.

W oparciu o strategię rozwoju województwa oraz identyfikację problemów rozwojowych w różnych obszarach sfery społeczno-gospodarczej regionu zidentyfikowane zostały cele strategiczne, na podstawie których określono zadania do realizacji, odpowiadające poszczególnym poziomom polityki terytorialnej. Przedsięwzięcia realizowane na odpowiednim poziomie wdrażania polityki terytorialnej przyczyniają się do realizacji strategicznych kierunków rozwoju określonych na poziomie regionalnym i umożliwiają osiągnięcie założonych wskaźników. Także partnerzy lokalni podejmują takie przedsięwzięcia, które przyczynią się do osiągnięcia celów istotnych dla poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej całego województwa.

Schemat 2. Założenia monitorowania

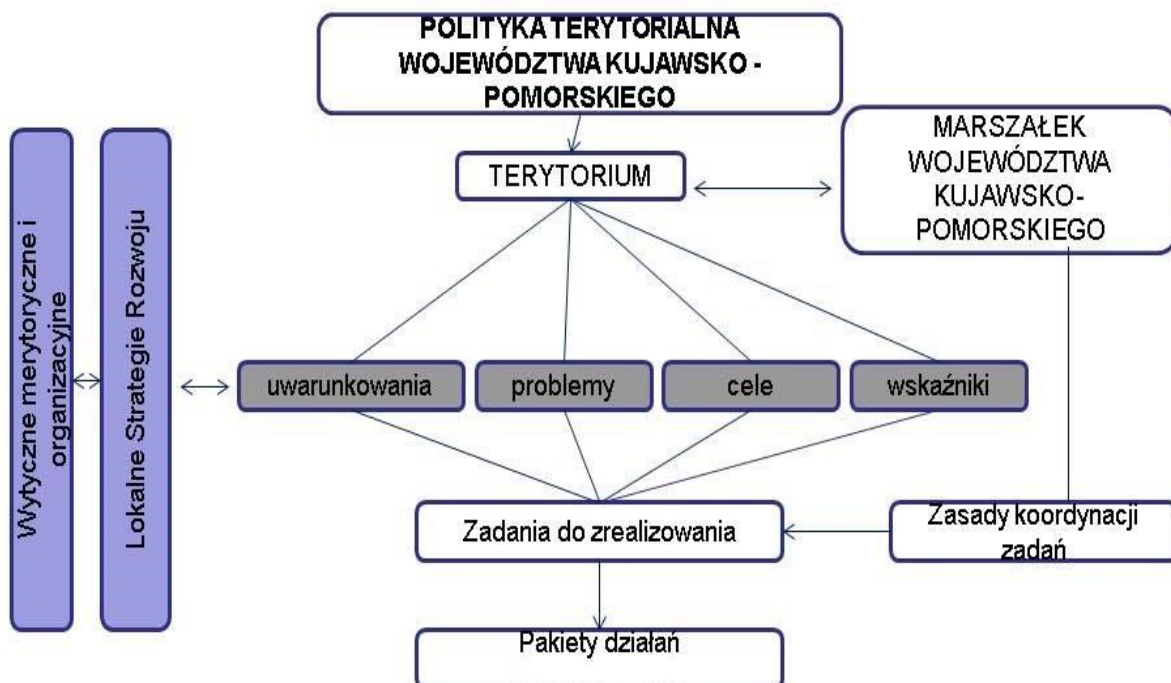
Cztery płaszczyzny odniesienia monitoringu

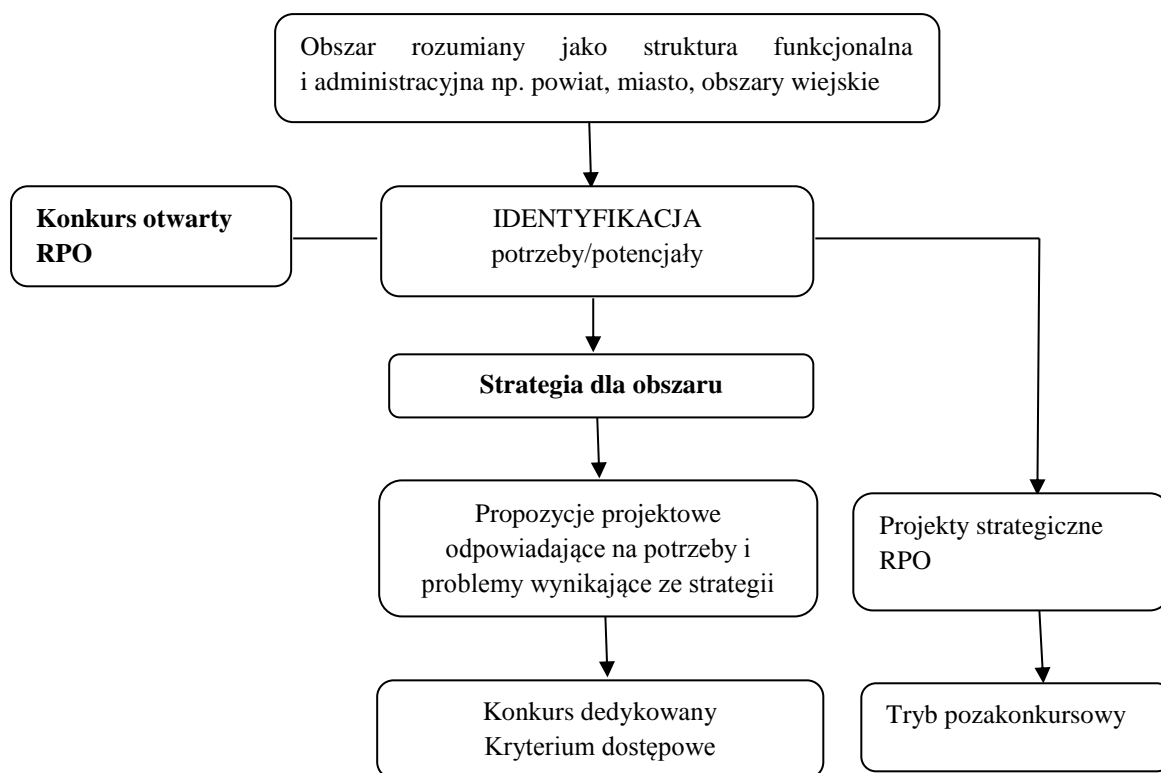
Realizacja postępów wdrażania polityki terytorialnej badana jest m.in. na podstawie narzędzia zwanego monitoringiem obszarowym strategii, który wskazuje zadania oraz główne instytucje i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięć. Ponadto, przekazywane przez Sygnatariuszy Porozumienia sprawozdania dostarczają informacji o napotkanych trudnościach i problemach we wdrażaniu Strategii ORSG/OSI i są źródłem ewentualnych przesłanek do aktualizacji strategii.

Postęp prac nad strategiami obszarowymi podlega monitorowaniu przez IZ RPO do końca 2018 r. w okresie kwartalnym, a po 2018 r. w okresie półrocznym.

Schemat 3. Idea realizacji polityki terytorialnej

Schemat 4. Schemat systemu wdrażania polityki terytorialnej poprzez Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020

4.2. Finansowanie działań w ramach polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego.

Zgodnie z przyjętą ideą, przedsięwzięcia realizowane na wszystkich poziomach polityki terytorialnej w szczególności finansowane są z alokacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 (w przypadku instrumentu RLKS również ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020).

W odniesieniu do poziomu wojewódzkiego, regionalnego/subregionalnego oraz powiatowego realizowane są następujące Priorytety Inwestycyjne w ramach RPO WK-P na lata 2014-2020:

1. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego:

- **4c** – Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym (wszystkie typy działań).

- **4e** – Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu (wszystkie typy działań).
- **6b** – Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie (wszystkie typy działań).
- **6c** – Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego (rozbudowa, przebudowa instytucji kultury, w tym dostosowanie istniejącego obiektu do nowych funkcji kulturalnych, w tym edukacyjnych), wraz z zakupem wyposażenia związanego z prowadzeniem działalności kulturalnej, w tym edukacyjnej; projekty informacyjno-promocyjne walorów środowiskowych i kulturowych regionu pod kątem komercyjnego wykorzystania dziedzictwa kulturowego i naturalnego regionu, np. produkt regionalny jako element szerszych projektów w zakresie kultury.
- **6d** – Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę (wszystkie typy działań)⁷.
- **9b** – Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich (wszystkie typy działań).
- **10a** – Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej (wszystkie typy działań).

2. Europejski Fundusz Społeczny:

- **8iv** – Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę (rozwój usług opieki nad dziećmi w wieku do lat 3).
- **9i** – Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie (aktywne włączenie społeczne oprócz działań skierowanych do młodzieży objętej sądowym środkiem wychowawczym lub poprawczym).
- **9iv** – Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym (w zakresie wsparcia na rzecz poprawy dostępu do usług opiekuńczych nad osobami niesamodzielnymi).
- **10i** – Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających

⁷ Nie przewidziano konkursów dla trzeciego poziomu polityki terytorialnej (ORSG) w obszarze PI 6d.

ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia (oprócz stypendiów dla uczniów szczególnie uzdolnionych).

- **10iv** – Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmocnienie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami (oprócz edukacji dorosłych).

ZIT wojewódzki finansowany jest obligatoryjnie ze środków RPO WK-P. Podstawowa alokacja przeznaczona na projekty realizowane w formule ZIT na poziomie wojewódzkim, która została włączona w alokację Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, wynosi 153,8 mln euro. Decyzją Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego środki te zostały zwiększone do kwoty 166,8 mln euro. Instrument ZIT jest realizowany zarówno ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, jak i Europejskiego Funduszu Społecznego, poprzez poszczególne Priorytety Inwestycyjne wskazane w RPO WK-P 2014-2020.

Tabela 1. Szacunkowy podział alokacji dla ZIT wojewódzkiego na poszczególne Priorytety Inwestycyjne

Fundusz	OP	Cel tematyczny (CT)	Priorytet inwestycyjny	Szacunkowa alokacja (EUR)
EFRR	3	CT 4	4c	36 093 600,36
			4e	54 756 706,83
EFRR	4	CT 6	6b	8 400 000,00
			6c	5 609 880,80
			6d	2 000 000,00
EFRR	6	CT 9	9b	25 399 119,00
		CT 10	10a	11 000 000,00
EFS	8	CT 8	8iv	1 400 000,00
EFS	9	CT 9	9i	6 000 000,00
			9iv	1 893 413,00
EFS	10	CT 10	10i	8 400 000,00
			10iv	5 838 012,08
RAZEM EFRR+ EFS				166 790 732,07

Źródło: Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020.

W odniesieniu do drugiego i trzeciego poziomu polityki terytorialnej, w celu wdrażania przedsięwzięć o charakterze rozwojowym i przeciwdziałającym negatywnym zjawiskom na danym obszarze, przygotowana została propozycja podziału środków na poszczególne poziomy. W trakcie programowania, a następnie wdrażania założeń strategii obszarowych poziomy alokacji uległy zmianie.

Tabela 2. Podział alokacji na poszczególne PI dla OSI miast regionalnych/subregionalnych na podstawie potrzeb zgłoszonych w Strategiach pozytywnie zaopiniowanych przez IZ RPO WK-P. Wartość w zakresie PI 9b-rewitalizacja podana zgodnie z dostępną alokacją na podstawie *Zasad programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020.*

Fundusz	OP	Cel tematyczny (CT)	Priorytet inwestycyjny	Szacunkowa alokacja (EUR)*
EFRR	3	CT 4	4c	9 420 000,00
			4e - transport niskoemisyjny	22 100 000,00
			4e - ścieżki rowerowe	4 097 404,64
			4e - oświetlenie uliczne	-
EFRR	4	CT 6	6b	2 750 000,00
			6c	1 832 905,26
			6d	742 689,00
EFRR	6	CT 9	9b	11 080 100,57
		CT 10	10a - przedszkola	1 081 575,70
			10a - szkoły zawodowe	944 415,85
EFS	8	CT 8	8iv - żłobki	52 950,00
			8iv – opieka nad dziećmi	670 000,00
EFS	9	CT 9	9i	7 210 000,00
			9iv	1 550 000,00
			10i - przedszkola	2 554 460,00
			10i - szkoły	6 200 000,00
			10iv	3 900 00,00
RAZEM EFRR+ EFS				76 186 501,02

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Strategii Obszaru Strategicznej Interwencji miast Włocławek, Inowrocław, Grudziądz* przyjętych opiniami Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w dniu 12 kwietnia 2017 r. (z późn. zm.⁸)

* Alokacja została przeliczona według kursu, który wynosi 1€=4,20 zł. IZ RPO WK-P zastrzega sobie możliwość zmian w zakresie podziału alokacji związanych z różnicami kursowymi.

⁸ Uchwały Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 września 2017 r. zmieniające uchwały w sprawie przyjęcia opinii dotyczących Strategii Obszarów Strategicznej Interwencji dla Włocławka, Inowrocławia oraz Grudziądza.

Tabela 3. Podział alokacji na poszczególne Priorytety Inwestycyjne dla Obszarów Rozwoju Społeczno-Gospodarczego na podstawie potrzeb zgłoszonych w Strategiach pozytywnie zaopiniowanych przez IZ RPO WK-P. Wartość w zakresie PI 4e-oświetlenie uliczne podana zgodnie z dostępną alokacją. Wartość w zakresie PI 9b-rewitalizacja podana zgodnie z dostępną alokacją na podstawie *Zasad programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020*

Fundusz	OP	Cel tematyczny (CT)	Priorytet inwestycyjny	Szacunkowa alokacja (EUR)*
EFRR	3	CT 4	4c	26 618 000,00
			4e - transport niskoemisyjny	1 600 000,00
			4e - ścieżki rowerowe	6 759 418,98
			4e - oświetlenie uliczne	2 000 000,00
EFRR	4	CT 6	6b	20 947 191,80
			6c	3 621 109,90
			6d	-
EFRR	6	CT 9	9b	17 561 460,43
		CT 10	10a - przedszkola	6 276 369,30
			10a - szkoły zawodowe	5 478 553,15
EFS	8	CT 8	8iv - żłobki	728 530,00
			8iv - opieka nad dziećmi	1 500 000,00
EFS	9	CT 9	9i	13 640 000,00
			9iv	4 350 000,00
			10i - przedszkola	7 040 000,00
			10i - szkoły	13 010 560,00
			10iv	9 838 750,00
RAZEM EFRR+ EFS				140 969 943,56

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Obszarów Rozwoju Społeczno-Gospodarczego* przyjętych opiniami Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w dniu 12 kwietnia 2017 r. (z późn. zm.⁹).

* Alokacja została przeliczona według kursu, który wynosi 1€=4,20 zł. IZ RPO WK-P zastrzega sobie możliwość zmian w zakresie podziału alokacji związanych z różnicami kursowymi.

⁹ Uchwały Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 września 2017 r. zmieniające uchwały w sprawie przyjęcia opinii dotyczących Strategii Obszarów Rozwoju Społeczno-Gospodarczego dla Powiatu Aleksandrowskiego, Brodnickiego, Golubsko-Dobrzyńskiego, Inowrocławskiego, Lipnowskiego, Mogileńskiego, Nakielskiego, Radziejowskiego, Rypińskiego, Sępoleńskiego, Świeckiego, Tucholskiego, Wąbrzeskiego, Włocławskiego oraz Żnińskiego.

Tabela 4. Pozostała alokacja dostępna w ramach poszczególnych Priorytetów Inwestycyjnych dla Obszarów Strategicznej Interwencji oraz Obszarów Rozwoju Społeczno-Gospodarczego

Fundusz	OP	Cel tematyczny (CT)	Priorytet inwestycyjny	Szacunkowa alokacja (EUR)*
EFRR	3	CT 4	4c	-
			4e **	1000 000,00
EFRR	4	CT 6	6b	2 902 808,20
			6c	-
			6d	-
EFRR	6	CT 9	9b	-
EFRR	6	CT 10	10a- przedszkola	-
EFRR	6	CT 10	10a – szkoły zawodowe	-
EFS	8	CT 8	8iv - żłobki	398 322,00
			8iv – opieka nad dziećmi	250 000,00
EFS	9	CT 9	9i	1 022 590,00
			9iv	250 000,00
			10i - przedszkola	5 540,00
			10i - szkoły	337 990,00
			10iv	335 830,00
RAZEM EFRR+ EFS				6 503 080,20

* Alokacja została przeliczona według kursu, który wynosi 1€=4,20 zł. IZ RPO WK-P zastrzega sobie możliwość zmian w zakresie podziału alokacji związanych z różnicami kursowymi.

** Negocjowane są zmiany dotyczące zwiększenia alokacji w zakresie modernizacji oświetlenia ulicznego.

Tabela 5. Alokacja środków w Strategiach poszczególnych obszarów zgodnie z Opiniami zatwierdzonymi przez IZ RPO WK-P

	KWOTA NA POLITYKĘ TERYTORIALNĄ*
ZIT wojewódzki¹⁰	166 790 732,07
OSI Włocławek	22 963 991,26
OSI Grudziądz	19 677 839,30
OSI Inowrocław	17 973 103,57
Powiat włocławski	6 310 866,05
Powiat grudziądzki	2 333 622,84
Powiat inowrocławski	11 504 819,44
Powiat nakielski	4 606 852,25
Powiat żniński	8 567 217,80
Powiat mogileński	6 014 569,77
Powiat radziejowski	7 405 293,75
Powiat aleksandrowski	6 931 760,44
Powiat lipnowski	9 090 869,41
Powiat rypiński	6 227 770,27
Powiat golubsko-dobrzyński	5 216 603,69
Powiat brodnicki	8 675 132,45
Powiat wąbrzeski	5 776 803,26
Powiat świecki	11 029 217,96
Powiat tucholski	4 668 922,60
Powiat sępoleński	7 170 311,45
Powiat chełmiński	8 274 551,47
RAZEM	347 210 851,10

*Wartość alokacji w zakresie OSI i ORSG nie uwzględnia środków z PI 4e-oświetlenie uliczne oraz PI 9b-rewitalizacja. Alokacja została przeliczona według kursu, który wynosi 1€=4,20 zł. IZ RPO WK-P zastrzega sobie możliwość zmian w zakresie podziału alokacji związanych z różnicami kursowymi.

¹⁰ Wartość alokacji zgodna z RPO WK-P.

Tabela 6. Propozycja podziału środków na poszczególne poziomy polityki terytorialnej z podziałem na środki z EFRR i EFS (euro)

	KWOTA NA POLITYKĘ TERYTORYALNĄ*	EFRR	EFS
ZIT wojewódzki	166 790 732,07	143 259 306,99	23 531 425,08
OSI Włocławek	22 963 991,26	15 620 462,17	7 343 529,09
OSI Grudziądz	19 677 839,30	12 821 246,66	6 856 592,64
OSI Inowrocław	17 973 103,57	11 634 649,60	6 338 453,97
Powiat włocławski	6 310 866,05	4 043 291,90	2 267 574,15
Powiat grudziądzki	2 333 622,84	1 924 578,66	409 044,18
Powiat inowrocławski	11 504 819,44	6 323 805,30	5 181 014,14
Powiat nakielski	4 606 852,25	3 152 208,52	1 454 643,73
Powiat żniński	8 567 217,80	5 841 069,88	2 726 147,92
Powiat mogileński	6 014 569,77	2 535 597,34	3 478 972,43
Powiat radziejowski	7 405 293,75	5 296 490,20	2 108 803,55
Powiat aleksandrowski	6 931 760,44	3 142 821,37	3 788 939,07
Powiat lipnowski	9 090 869,41	5 739 946,79	3 350 922,62
Powiat rypiński	6 227 770,27	3 746 809,79	2 480 960,48
Powiat golubsko-dobrzyński	5 216 603,69	2 597 873,08	2 618 730,61
Powiat brodnicki	8 675 132,45	5 406 623,01	3 268 509,44
Powiat wąbrzeski	5 776 803,26	2 889 583,39	2 887 219,87
Powiat świecki	11 029 217,96	8 264 556,13	2 764 661,83
Powiat tucholski	4 668 922,60	2 198 010,47	2 470 912,13
Powiat sępoleński	7 170 311,45	3 761 508,96	3 408 802,49
Powiat chełmiński	8 274 551,47	4 044 687,66	4 229 863,81
RAZEM	347 210 851,10	254 245 127,87	92 965 723,23

* Wartość alokacji w zakresie OSI i ORSG nie uwzględnia środków z PI 4e-oświetlenie uliczne oraz PI 9b-rewitalizacja. Alokacja została przeliczona według kursu, który wynosi 1€=4,20 zł. IZ RPO WK-P zastrzega sobie możliwość zmian w zakresie podziału alokacji związanych z różnicami kursowymi.

Podział alokacji na poszczególne poziomy polityki terytorialnej, zaprezentowany w Tabeli 5 oraz Tabeli 6 został opracowany na podstawie potrzeb zgłoszonych przez OSI oraz ORSG z uwzględnieniem dostępnej alokacji na poszczególne priorytety inwestycyjne.

IZ RPO WK-P podkreśla, iż podział alokacji jest szacunkowy i może ulec zmianie m.in. w następujących przypadkach:

- wynegocjowania z Komisją Europejską dodatkowej puli środków na działania związane z realizacją polityki terytorialnej. IZ RPO WK-P w tym przypadku zastrzega sobie możliwość podjęcia decyzji w zakresie rozdysponowania tychże środków pomiędzy poszczególne obszary;
- przesunięcia środków pomiędzy obszarami na wniosek i za zgodą Sygnatariuszy Porozumienia na rzecz rozwoju danego obszaru;
- rezygnacji z inwestycji wskazanej na liście podstawowej lub realizacji inwestycji w ograniczonym zakresie i związanego z tym zmniejszenia poziomu dofinansowania (kwota uwolniona do dalszego rozdysponowania);
- braku realnych możliwości realizacji inwestycji. IZ RPO WK-P w przypadku uzyskania takich informacji zastrzega sobie możliwość podjęcia decyzji w zakresie przesunięcia środków pomiędzy obszarami.

Ponadto IZ RPO WK-P prowadzi na bieżąco analizę aktywności gmin w zakresie aplikowania o środki w ramach konkursów dedykowanych polityce terytorialnej, jak również analizę pod kątem wykorzystania środków. Działania te pozwolą na uzyskanie informacji w aspekcie uwolnienia się środków w ramach PI dedykowanych polityce terytorialnej i ewentualnego przesunięcia środków w ramach polityki terytorialnej lub poza politykę. Dodatkowo IZ RPO WK-P może włączać inne PI lub zwiększać alokację dedykowaną polityce terytorialnej w uzasadnionych przypadkach podyktowanych potrzebami w poszczególnych obszarach. Wszelkie wyżej wymienione zmiany będą poparte wcześniejszą analizą i zaproponowanymi przez IZ RPO WK-P mechanizmami podziału.

V. Założenia regionalnej polityki miejskiej

Elementem szerzej rozumianej polityki terytorialnej województwa jest regionalna polityka miejska. Jej rolą jest optymalizacja polityki regionalnej w dziedzinie stymulowania rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych, tj. precyzyjne kierowanie wsparcia, a nie zastąpienie zadań własnych samorządów lokalnych. W kompetencji gmin leży bowiem sfera programowania własnej polityki rozwoju, jej realizacja jak i odpowiedzialność za uzyskiwane efekty. Mając jednak na względzie, iż polityka miejska prowadzona tylko przez samorząd miejski w możliwej współpracy z sąsiednimi gminami nie obejmuje wszystkich spraw związanych z ich rozwojem (zwłaszcza w przypadku ośrodków miejskich o znaczeniu ponadlokalnym), podmiotami kreującymi ich politykę rozwoju powinny być w istotnym

zakresie samorządowe władze regionalne i władze krajowe, zobowiązane ustawowo do prowadzenia polityki rozwoju.

W związku z powyższym rząd, poprzez założenia dotyczące struktury funkcjonalno-przestrzennej kraju ustalone w krajowych dokumentach strategicznych, wspiera procesy rozwojowe w miastach istotnych z punktu widzenia funkcjonowania państwa. W tym celu, zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego opracowuje Krajową Politykę Miejską. Dokument ten określa planowane działania administracji rządowej dotyczące polityki miejskiej, ale jednocześnie adresowany jest do wszystkich polskich miast (niezależnie od ich wielkości czy położenia) oraz ich obszarów funkcjonalnych, przy czym ze szczególną uwagą podchodzi do problematyki rozwoju małych i średnich miast. Krajowa Polityka Miejska wskazuje pożądane przez rząd kierunki rozwoju miast oraz ich obszarów funkcjonalnych, a ponadto proponuje szeroką paletę różnorodnych rozwiązań, narzędzi i instrumentów, które w sposób elastyczny mogą być wykorzystane przez miasta różnej wielkości i położenia. Ma za zadanie wskazać, gdzie i jak możliwe jest zwiększenie efektywności działań podmiotów publicznych, a pośrednio także prywatnych i społecznych, tak, aby sprawniej osiągać cele polityki miejskiej.

Odpowiednio, Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego ustawowo zobowiązany do działań prorozwojowych, prowadzonych na podstawie strategii rozwoju województwa, określił założenia regionalnej polityki miejskiej. Przyjęto, że celem regionalnej polityki miejskiej jest poprawa konkurencyjności całego województwa, dzięki optymalnemu wykorzystaniu potencjałów rozwojowych miast i ich obszarów funkcjonalnych. Jednocześnie określono zasady realizacji polityki miejskiej województwa kujawsko-pomorskiego. Wskazano, że regionalna polityka miejska:

- a) realizuje strategię rozwoju województwa, poprzez stymulowanie rozwoju miast, a nie rozwiązywanie problemów należących do zadań własnych samorządów lokalnych,
- b) stanowi element polityki terytorialnej województwa,
- c) adresowana jest do wszystkich miast województwa kujawsko-pomorskiego, ale z odpowiednim zróżnicowaniem interwencji (obejmuje także wiejskie siedziby gmin, pełniące podobnie jak małe miasta rolę lokalnych ośrodków rozwoju),
- d) zakłada, że interwencja mająca na celu stymulowanie rozwoju miast powinna wynikać wyłącznie z:
 - zamiaru wzmocnienia potencjału miast dla realizacji przez nie oczekiwanych formułowanych z poziomu województwa, co do ich roli, udziału i znaczenia w rozwoju województwa,
 - zamiaru nadania impulsów umożliwiających wykorzystanie specyficznego potencjału endogenicznego („uruchomienie” pozytywnych procesów o dużej skali),
 - zamiaru przeciwdziałania istniejącemu lub prognozowanemu problemowi, stanowiącemu barierę w rozwoju miasta, istotną z punktu widzenia polityki regionalnej,

- e) zachowuje paradygmat osiągnięcia wysokiej jakości warunków życia mieszkańców województwa, m.in. w kontekście usług i przestrzeni publicznych, przez który rozumie osiągnięcie w danej dziedzinie stanu zgodnego ze współczesnymi standardami, typowymi dla społeczeństw wysokorozwiniętych i jednocześnie osiągnięcie w danej dziedzinie stanu zaspokajającego aspiracje ludności.

W ramach regionalnej polityki miejskiej Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego zamierza wspierać ośrodki miejskie i ich obszary funkcjonalne na trzech płaszczyznach:

- a) interwencja różnicowana wg hierarchii sieci osadniczej, mająca na celu realizację oczekiwań rozwojowych formułowanych z poziomu województwa (dotyczy wszystkich miast województwa):
- ośrodki stołeczne województwa,
 - miasta średnie,
 - miasta powiatowe,
 - małe miasta i wiejskie siedziby gmin¹¹,
- b) interwencja mająca na celu wykorzystanie zidentyfikowanych, specyficznych potencjałów endogenicznych miast, tj. przede wszystkim (dotyczy wybranych miast województwa):
- predyspozycji do rozwoju osadnictwa o charakterze podmiejskim,
 - szczególnych walorów kulturowych jako podstawy dla aktywizacji gospodarczej i/lub budowania tożsamości regionalnej,
 - uzdrowisk,
 - ośrodków koncentracji usług o znaczeniu ponadlokalnym,
- c) interwencja horyzontalna, mająca na celu rozwiązanie istniejących problemów lub przeciwdziałanie skutkom problemów prognozowanych z zachowaniem zasady solidaryzmu społecznego, tj. przede wszystkim (dotyczy wszystkich miast województwa):
- dostosowania usług publicznych do wyzwań związanych ze zmianami demograficznymi,
 - kształtowania przestrzeni publicznych,
 - rewitalizacji przestrzeni miejskich.

VI. Założenia polityki rozwoju obszarów wiejskich

Obszary wiejskie (których integralną częścią są także lokalne ośrodki rozwoju – małe miasta i wiejskie siedziby gmin) cechują się zróżnicowanym charakterem funkcjonalnym,

¹¹ Małe miasta i wiejskie siedziby gmin, zgodnie z hierarchią systemu osadniczego, pełnią rolę lokalnych ośrodków rozwoju (różni je jedynie status administracyjny). Interwencja województwa w tych ośrodkach będzie przede wszystkim wpływać na rozwój otaczających obszarów wiejskich, dlatego stanowią ogniwo łączące regionalną politykę miejską i regionalną politykę rozwoju obszarów wiejskich.

jednocześnie odznaczają się licznymi problemami gospodarczymi i wymagają aktywizacji społeczno-gospodarczej. Głównym kierunkiem interwencji jest stymulowanie rozwoju społecznego (kluczowa rola usług publicznych szczebla gminnego dla kształtowania właściwych postaw społecznych) oraz lokalnych rynków pracy. Ten poziom polityki terytorialnej w rejonach tradycyjnego rolnictwa ma decydujące znaczenie dla aktywizacji mieszkańców obszarów wiejskich, wpływa także na lokalne aspekty rozwoju społecznego i gospodarczego.

Obszary wiejskie województwa charakteryzuje zróżnicowanie uwarunkowań rozwoju. Obejmują one bowiem takie kategorie terenów jak: obszary podmiejskie, obszary tradycyjnie rolnicze o silnym rolnictwie, obszary tradycyjnie rolnicze o słabym rolnictwie, obszary o potencjale turystycznym, obszary o potencjale leśnym, itp. Niezbędne jest dostrzeganie tych różnic i kierowanie interwencji według cech specyficznych tych obszarów.

Działania na rzecz modernizacji obszarów wiejskich powinny dotyczyć:

- a) Dokonywania interwencji uwzględniającej zróżnicowanie uwarunkowań rozwoju obszarów wiejskich województwa.
- b) Zapewnienia jak najlepszych warunków rozwoju społecznego (funkcjonowanie usług publicznych).
- c) Rozwoju przedsiębiorczości lokalnej związanej z wykorzystaniem potencjałów endogenicznych (zwłaszcza przetwórstwa rolno-spożywczego, ale także przetwórstwa leśnego, eksploatacji kopalni, potencjału turystycznego, rozwoju energetyki odnawialnej w oparciu o produkcję rolniczą oraz energię słoneczną).
- d) Zapewnienia swobodnej dostępności do Bydgoszczy i Torunia – jako dużych rynków pracy i ośrodków realizacji usług regionalnych.
- e) Rozwoju lokalnej infrastruktury technicznej oraz sieci kluczowych dróg lokalnych (dla poprawy jakości życia, konkurencyjności gospodarki pozarolniczej, poprawy warunków prowadzenia gospodarki rolnej, dla ochrony środowiska).
- f) Kontynuacji działań na rzecz poprawy warunków życia ludności wiejskiej. Pierwotnie problem był bezpośrednio związany z sytuacją materialną, będącą pochodną głównie problemów na rynku pracy. Obecnie sytuacja na rynku pracy uległa znaczącej poprawie (choć nadal jest terytorialnie silnie zróżnicowana i w części województwa jest to wciąż istotny problem) a dodatkowo znaczna liczba gospodarstw domowych jest beneficjentem programu Rodzina 500 plus, wskutek czego sytuacja materialna wielu gospodarstw domowych uległa w ostatnich latach zauważalnej poprawie. Problem jakości życia wiąże się więc aktualnie z kombinacją kilku czynników (o zróżnicowanym natężeniu w różnych częściach województwa): bezrobocia, zbyt dużej liczby osób powiązanych ekonomicznie z rolnictwem, niedorozwojem transportu publicznego (ograniczenia dostępności siedzib województwa i siedzib powiatów wpływające na przykład na możliwość dojazdów do pracy, szkół i miejsc zaspokajania potrzeb w zakresie usług), wciąż ogólnie niskiego poziomu rozwoju społecznego oraz wciąż wysokiego poziomu wykluczenia cyfrowego. Coraz mniejsza jest skala potrzeb

w zakresie infrastruktury technicznej i społecznej, ale także w tym zakresie sytuacja jest zróżnicowana.